

været tilfældet i Sudan eller Etiopien, at regeringen fører en bevidst udsultningspolitik i dele af landet, og derved gør sig skyldig i folkedrab, eller er det sådan, at regeringen i virkeligheden ikke kan siges at bære ansvaret for de menneskeretskrænkelser, der finder sted i landet? Er det sådan, at udefra kommende kræfter skaber menneskeretsproblemerne i landet? Det er vel også et relevant kriterium at inddrage.

Man kan spørge om menneskerettighedsgrupper kan fungere frit i landet. Er det sådan, at man frit kan organisere sig? Frit fremsætte sin mening og frit varetage beskyttelsen af menneskerettighederne i landet, både for så vidt angår nationale og udefrakommende NGO'er?

Man kan inddrage som kriterium, om staten har undertegnet eller tager skridt til at undertegne de væsentligste aftaler om menneskerettigheder. Endelig kunne man spørge, om Danmark har særlige forudsætninger for at hjælpe med de menneskeretsproblemer, der er konstateret i det pågældende land. Har vi en særlig ekspertise på området?

6.3. Tag regeringen på ordet

Mange af de u-lande, vi arbejder sammen med, har forfatninger, som på papiret garanterer deres borgere respekt for centrale menneskeretsstandarder. Det skorter imidlertid ofte på den praktiske efterlevelse.

Man kunne derfor som kriterium pege på følgende: Er regeringen villig til at acceptere, at vi støtter programmer, der søger at realisere borgernes forfatningsmæssige rettigheder i henhold til landets egen selvvalgte forfatning eller ej?

6.4. Skal det være statslig og/eller privat bistand – hvad har størst effekt hvor?

Man vil nok komme til at konstatere, at i nogle lande vil det navnlig være Danida, der ville kunne opnå resultater. Det er især de lande, hvor regeringerne erkender, at der er menneskeretsproblemer, og ønsker at gøre noget ved dem. Der ville det være naturligt, at Danida går ind.

Dernæst er der en række lande, hvor regeringen ikke på nogen måde vil anerkende, der er

menneskeretsproblemer, hvor Danida derfor vil have sværere ved at arbejde. Man kunne derfor sige, at her kunne NGO'erne yde en særlig indsats, fordi de ikke har de samme problemer som Danida.

6.5. Kan man skære et land over én kam?

Man skal – som en vanskeliggørende faktor – gøre sig klart, at landene er meget forskellige. Det er forskellige menneskeretsproblemer, der gør sig gældende i de forskellige lande, selv om de skal *bedømmes på grundlag af samme standarder*. Der er også forskellige muligheder for at gøre noget ved menneskerettighedsproblemerne i de forskellige lande.

Det kræver en individuel vurdering af hvert enkelt land for at finde ud af, hvilke menneskerettigheder vi kan gøre noget for i dette land, og hvilke menneskerettigheder der er særligt truede i det enkelte land.

Det kan også tænkes, at menneskeretstilstanden generelt set er udmærket, men bestemte *etniske grupper* forfølges. Det bliver formentlig et stigende problem. I Europa kender vi jo mindretalsproblemer. Vi vil uden tvivl komme til at kende til endnu flere i fremtiden i forbindelse med CSCE-processen i Europa.

Det kan således tænkes, at man må gå ind og hjælpe selektivt og støtte bestemte etniske grupper. Man kan endvidere også tænke sig, at der iværksættes særlige menneskeretsprogrammer for en *geografisk region* – altså en samling af lande, hvor de samme typer af menneskeretsproblemer gør sig gældende. F.eks. i de ofte forekommende situationer, hvor en etnisk minoritet eller i øvrigt forfulgt gruppe er spredt over to eller flere tilgrænsende lande.

7. Konsekvenser for dansk bilateral bistand

I det følgende beskrives nogle mulige konsekvenser af de ovennævnte kriterier.

Den *første* konsekvens er formentlig en *koncentration på færre lande* end vi i dag giver bistand, eller ihvertfald en koncentration på færre lande end der er lagt op til i den maksimale model i Danidas handlingsplan (op til 24 lande). Det er ud fra den elementære betragtning, at hvis man skal gøre noget ved menneskeret-